

Conferentie

19.11.2021

Cultuurcentrum
CasinoKoksijde

HET DNA VAN DE MEROVINGEN

Wat betekent
een Merovingisch
grafveld in
Koksijde vandaag
nog voor ons?

Inschrijvingen: www.tenduinen.be / Info: www.merovingerdna.be

histories

KU LEUVEN

Vlaanderen
verbeelding werkt

Dit project wordt als
archeologisch synthese-
onderzoek gefinancierd
door het agentschap
Onroerend Erfgoed

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

M.M.V. UNIVERSITY
OF TARTU, VUB,
KONINKLIJK BELGISCH
INSTITUUT VOOR
NATUURWETENSCHAPPEN

Het DNA van de Merovingen – Wat betekent een Merovingisch grafveld in Koksijde vandaag nog voor ons?

Organisatie: Histories vzw - Abdijmuseum Ten Duinen
Studienamiddag syntheseproject 'MerovingerDNA' met steun van agentschap Onroerend Erfgoed
Vrijdag 19 november 2021 – cc CasinoKoksijde

13.15	Verwelkoming
Introductie Koksijde, een Merovingisch grafveld aan de Vlaamse kust!	
13.30	Dirk Vanclooster (ABDIJMUSEUM TEN DUINEN, B) <i>Inleidend woord</i>
	Anton Eryvynck (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, B) <i>Het jaar 700, in een dorpje langs de Vlaamse kust</i>
Merovingen in West-Europa en Vlaanderen	
	Frans Theuws (UNIVERSITEIT LEIDEN, NL) <i>De rurale bevolking van Merovingisch Noord-Gallië als motor van de economie</i>
	(KOFFIE)PAUZE
	Rica Annaert (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, B) <i>Wat na de Romeinen? Een nieuwe kijk op de vroege middeleeuwen in Vlaanderen</i>
De genetische synthese: wat zijn de resultaten?	
	Rachèl Spros (VUB, B) <i>Merovingers in Koksijde? Of niet?</i>
	Maarten Larmuseau (KU LEUVEN – UANTWERPEN – HISTORIES VZW, B) <i>DNA uit de vroege middeleeuwen: de resultaten van MerovingerDNA</i>
Debat – Panel Wat betekenen de Merovingen (en hun DNA) nog voor ons vandaag?	
	Debat/Panel Moderator: Olga Van Oost (FARO, B) Panellleden: <ul style="list-style-type: none"> - Frans Theuws (UNIVERSITEIT LEIDEN, NL) - Maarten Larmuseau (KU LEUVEN – UANTWERPEN – HISTORIES VZW, B) - Marc Jacobs (UANTWERPEN – VUB, B) - Alexander Lehouck (ABDIJMUSEUM TEN DUINEN, B)
16.30	AFLUITING

Anton Ervynck (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, B)***Het jaar 700, in een dorpje langs de Vlaamse kust***

Het leven en welzijn van de bewoners van de vroegmiddeleeuwse Vlaamse kust is schaars gedocumenteerd, zowel door historische bronnen als archeologische vondsten. Groot was dan ook de vreugde toen in de winter van 2016-2017 in een diepe bouwput te Koksijde sporen tevoorschijn kwamen van een 7de-, 8ste-eeuwse nederzetting en aanpalend grafveld. De vondsten boden een eerste gedetailleerde kijk op de mensen uit die tijd, hun woningen en dieren, en de planten die ze gebruikten. Vooral het grafritueel roept intrigerende vragen op, althans voor wie niet met de vroege middeleeuwen vertrouwd is.

Frans Theuws (UNIVERSITEIT LEIDEN, NL)***De rurale bevolking van Merovingisch Noord-Gallië als motor van de economie***

Bij de val van het Romeinse Rijk (5de eeuw) verkeert Noord-Gallië in een crisis: steden krimpen in, veel *villae* (plattelandswoningen) en rurale nederzettingen verdwijnen en hoogteversterkingen raken buiten gebruik. Een restbevolking lijkt zich te concentreren rond de oude Romeinse kernen, zoals steden, *castella* (forten) en kleinere forten. Nieuwe grafvelden vanaf het einde van de 5de eeuw wijzen op een her-kolonisatie van vrijwel geheel Noord-Gallië. Hoewel er grote regionale verschillen zijn, zijn de lokale groepen meestal klein in omvang en groeien ze aan in de loop van de 6de eeuw. Heel opvallend is hun zeer gevarieerde materiële cultuur, zichtbaar in het grafritueel. Met andere woorden, de snel groeiende lokale bevolking creëert een vraag naar goederen die belangrijk moet geweest zijn in het economisch bestel van de Post-Romeinse tijd. Tot op heden is vooral de rol van de elite als motor van de economie benadrukt en dat moet stevig genuanceerd worden.

Rica Annaert (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, B)***Wat na de Romeinen? Een nieuwe kijk op de vroege middeleeuwen in Vlaanderen***

Nog tot zeer recent was de vroegmiddeleeuwse archeologie onlosmakelijk verbonden aan verouderde cultuurhistorische inzichten uit vorige eeuwen. Na de val van het Romeinse Rijk was er niets dan verval en duisternis. Barbaarse invallen en massamigraties uit Germaanse regio's brachten chaos, dood en vernieling waardoor de economie compleet ten onder ging. Tegenwoordig kijken onderzoekers wel anders naar deze periode. Nieuwe modellen komen tot ontwikkeling dankzij interdisciplinaire onderzoeksresultaten van recent gevonden grafvelden en dankzij de ontdekking van nieuwe sites. Dit alles leidt tot een nieuw verhaal over de vroege middeleeuwen in Vlaanderen.

Rachèl Spros (VUB, B)***Merovingers in Koksijde? Of niet?***

Het is bekend dat de kustpopulaties in het Noordzeegebied tijdens de vroege middeleeuwen onderling veel contacten onderhielden. Connecties blootleggen met het zuiden is veel moeilijker. Ondanks de tumultueuze periode die Zuid-Europa tijdens de 7de en 8ste eeuw kende, moet migratie van Zuid naar Noord nog worden aangetoond. Brengt de vondst van het grafveld in Koksijde daarin een kentering? Met behulp van stabiele-isotopenanalyse (koolstof, stikstof, zuurstof en strontium) wordt verondersteld dat deze populatie wellicht niet uit Koksijde of het Noordzeegebied komt maar uit Zuid-Europa.

Maarten Larmuseau (KU LEUVEN – UANTWERPEN – HISTORIES VZW, B)***DNA uit de vroege middeleeuwen: de resultaten van MerovingerDNA***

Het vroegmiddeleeuwse grafveld dat 1300 jaar lang onder het Koksijdse zand bewaard bleef, was een verrassende archeologische ontdekking. Maar wie waren de personen die daar begraven lagen? Waar kwamen ze vandaan? Waren het één of meerdere families? Hadden ze last van bepaalde ziektekiemen? En wat is de biologische link met onze huidige Vlaamse bevolking? Op die vragen biedt het innoverend genetisch onderzoek een antwoord. Het vindt in deze site zelfs de ideale casus om het potentieel van DNA in Vlaams archeologisch onderzoek optimaal aan te tonen. Dankzij de huidige revolutie in oudDNA-technologie werd immers een nieuwe interpretatie van de Koksijdse site gerealiseerd alsook bieden de resultaten nieuwe inzichten in het genetisch erfgoed van Vlaanderen.